

Lærarin og kristni

Fyrilestur, onkustaðni stytur, hildin á lærarastevnunni í Havn 2. juli í ár av Ejvind Vilhelm, presti.

Tann setning, eg havi fingið settan, er at lýsa »tann stóra samfelagstýðning, ið kristni-undirvisningin kann hava í skúlnum og ta stóru ábyrgd, ið hvílin á læraranum, ið átekur sær hesa undirvising, tí kirkjan lítur honum hetta til.« Tann fyrsti paragraffur í lóg um fólkaskúlan lýsir hvørja marking, skúlin hevur. Í seinasta petti av hesum paragraffi stendur: »Kristniundirvisningin í fólkaskúlanum skal vera í samfjøð við fólkakirkjunnar evangelisk-luthersku læru,« og verður tað her beinan vegin lógfest, at skúlin er ein kristin skúli, og at undirvisningin í kristni skal samsvara við ta læru, sum kirkjan her á landi boðar.

Sum endamálið fyrri undirvisningin í fólkaskúlanum í síni heild sigur skúlalógin, at skúlin í sínum virki umframt at geva bornum hollan kunnleika í teim ymsu lærugreinum »skal virka uppalandi og siðskapandi. Hann eigur at útbúgva og manna ansin hjá bornunum fyrri teim siðfrøðsligu og kristiligu virðum, geva teimum virðing fyrri menniskjalivinum og fyrri náttúruni, kærleika til heimið, land og fólk, virðing fyrri tí meining, onnur hava, kenslu av felagsskapi fólkanna millum og sameining við hini norðurlanda fólkini. Skúlin skal soleiðis hjálpa at geva bornunum høg hugmál og at seta sær mál í livinum, okja teirra virðing fyrri sannföri í orðum og atburði og styrkja teirra ábyrgdarkenslu.«

Tá ið eg so gjølla havi endurgivið henda endamálsparagraffin fyrri skúlans virki, er tað tí, at vit so at siga, finna hann allan aftur í tí kristnu siðalær-uni, og tí nemur hann ikki bert við okkara evni, men eg dugi ikki rættiliga at skilja, hvussu skúlin skal verða forur fyrri at geva bornunum hesi virði, so at tey kunnu vera bæði menniskju luga og andaliga væl útbúgvín, tá tey skulu út í lívið, uttan so er, at skúlin svarar til sitt navn sum ein kristin skúli.

Líka so gamal sum kristindómurin, er setningurin: »Vit læra ikki fyrri skúlan, men fyrri lívið.« Skúlin hevur ikki sitt endamálið er at búgva tann einstaka næmingin so væl út, at hann verður forur fyrri væl og virðiliga at rokja tað starv í samfelagnum, sum einaferð verður hansara, og at líva eitt rættiligt menniskjaliv við ansi fyrri tí ríka heimi, vit plæga at nevna »Andans verð.«

Skúlin eigur tí at gera sitt arbeiði við tí í huga, at bornini eru ikki tóm flöt, sum tað ræður einans um at fylla mest møguligan kunnleika í, men tey eru menniskjaborin við líkam og sál, sum foreldur hava litið skúlanum upp í hendur til tess at geva teimum góðan skúla-kunnleika, men eisini at geva teimum eina slíka undirstøðu fyrri livinum, at tey fáa møgu-leika at ongnast lut í tí góða og vakra, sum lívið eigur at geva

teimum. Skúlin skal geva bornunum eina so góða byrjan, at tey ikki bert nema kunnleika, men eisini eitt sindur av tí vísdomi, sum kann gera tey for fyrri at koma heilskapad gjøgnum hetta torføra menniskjaliv, og tað verður á hesum oki, at lærarin kemur at standa sína roynd sum »pædagog«, — barnaupplari —, um hann evn ar at taka barnið við hondina og leiða tað inn í kunnleikans og andans ríka heim. Men hvussu skal lærarin umframt at geva næmingunum tann ásetta kunnleika í teim ymsu lærugreinum eisini rokka hesum, sum eg vil kalla at geva teimum vísdom fyrri lívið, læra tey rætta lívsvorslu?

Her kemur kristindómurin inn í myndina, tí her skal tað standa sína roynd, at skúlin er ein kristniskúli, og at kristnileru og -lívsvorsla er tann grund hann er bygdur á.

Tá ið born — og sjálvandi er hetta eisini galdandi fyrri vaxin — skulu læra at skyna mun á illum og góðum, á rætti og órætti, á sannleika og lygn o.s.fr. og at taka við tí góða og rætta og sanna, tá mugu tey eisini fáa at vita, hví tey eiga at gera so, og her koma vit at nema sitt sindur við ta moralsku lívsvorsluna, sum tað er skúlans ábyrgd at læra bornini. Tað batar lítið, at lærarin sigur barninum, soleiðis skal tú gera og soleiðis skal tú vera, um hann ikki samstundis lærir barnið, hví tað skal gera og vera so. Er tað bert eitt boð, sum lærarin gevur, so rokkur tess myndugleiki ikki longur enn, til barnið er komið út um skúla gátt, tí hagar rokkur lærarin tí ikki longur.

Fyrstani tá ið ein skúlar, at siðlæra — moralur — er ikki nakað, sum vit menniskju sjálf áseta, og ikki sjálf eru harrar yvir, men er óheft av okkum, men vit megu taka støðu og siga ja ella nei til tey moralsku boðini, fyrstani tá fæst siðleran myndugleika og verður leiðbeining fyrri okkara lívshátti. Tað vil í hesum fori siga, at tá ið barnið skal læra, hví nakað er ilt og annað gott, nakað er rætt og annað skeið, so skal tað fáa greitt at vita, at hetta ikki er nakað, sum vit menniskju hava viðtikið, at so skal vera, men tað er Guð, sum hevur gjørt mun á illum og góðum, og tað er hansara vilji, at vit skulu taka við tí góða og rætta.

Kristindómsins uppgáva er fremst av øllum at boða gleði-boðskapin, at bera boð um Guðs frelsu í Kristi Jesu, okkara harra, men allastaðni, har kristindómurin ikki steðgar við bert at vera ein læra, men er livsskapandi kraft, har skapar hann kristna lívsvorslu, tá ið Guðs vilji fæst myndugleika yvir okkum, og har skapar hann mentan og er við at seta sitt merki á samfelagslívið. Eg hugsi ikki, at tað er at taka ov mikið til, tá ein sigur, at kristindómur hevur verið tann sterkasti tátturin í tí, sum eitur føroysk mentan, og hevur ávírkað alt okkara samfelagsliv. Men sum allar aðrar staðir hendir eisini hjá okkum eitt tíðarskifti, har øll mentan broytist í stør-

um, og her verður tað ikki minst lærarin, sum verður við at mynda nútíðarmentanina gjøgnum ta ávirkan, hann hevur á teimum, ið skulu mennast og búast undir hansara leiðbeining, tí lærarin skal læra bornini virðing fyrri menniskjalivinum, kærleika til heimið, til land, fólk, virðing og samhug við onnur fólk. Hetta, sum er størsta virði í hvørjari góðari mentan, kann eingin læra okkum betur, enn hann, sum gav okkum boðið: »Tú skalt elska Harran, Guð tín, av øllum hjarta tinum og av allari sál tinni og av øllum huga tinum — og tú skalt elska næsta tín, sum sjálfan teg!« Jesus grundar alla siðlæru á kærleiksboðið og ger okkum greitt, at drivkraftin í kristnum morali eru okkara persónligu víðurskifti við Guð, at hann, ið veit seg elskaðan av

Guði, vil liva sitt liv í hansara kærleika og elska sín Guð og sín næsta. Kristin moralur er ikki, at tú tekur nokur boð og heldur tey fram og sigur: »Soleiðis skalt tú liva« — men hann er tann livsháttur, hvar tú gert tað góða og rætta og sanna av kærleika til Guð og tín næsta. Luther hevur eisini víst á, at hin moralska kraftin má koma innanifrú og vella fram av, tí sum Guð hevur givið, tí tá hann sigur, at okkara liv sum kristinfólk skal vera borið av einum »kærleika, ið vellir fram, ið flýtur innan ifrú hjartanum sum ein frísk keida, sum áin, ið altíð rennur.« Kristinrúgv er livsskapandi, hon virkar í okkum tað sinnalag, sum vil tæna Guðs vilja, gevur okkum hug fyrri tí, sum gott er. Kend eru orðini hjá Fritjof Nansen: »Nú siggi eg onga aðra loysn á ungdomsuppalgingini uttan hin kristna moralin,« og hansara orð munnu enn — 40 ár seinri — hava nakað at siga okkum, sum vit hava gagn av, at hugsa gjøllari um (Meira)

Kappróðrin

Dysturin fram um allar dystir er kappróðurin á ólavsøku. Og tiggjumannafara róðurin ber vist av øllum, um hinir róðrarnir eisini eiga fólksins fulla áhuga.

Sunnbiarbatúrinn hevur við hinar stevnurnar ikki borið sigur heim. Hetta hevur skyldast, at tað er ómøguligt hjá eini tílikari bygd, har blóman av ungdominum er burtur í vinnu altíð at kunna manna til kappróður.

Men nú á ólavsøku vóru nakrir avreksunglingar til styrki komnir heim av fiskiskapi. Og so lá Sunnbingurin aftur sum í fjór fremstur við fyrimyndarlígun vakrum róðralagi, sum fróddi hvønn ein áskoðara.

Sunnbingurin vann nú steypin til ognar.

At móttøkan av sigursmonnum, tá teir koma heim, var ófor, var eyðvitað.

Teir høvdu hana væl fortjent. Sunnbiarvinur.

Skinið, ið dansku kongshjünini góvu de Gaulle presidenti og frúu.

Josip Broz Tito

eftir FRIDTJOF DIESEN

(Framhald)

Alle nasjonale mindretall har fått sine egne skoler. Den kulturelle frihet strekker seg til pressen, bøker og kunstnerisk utøvelse slik at deres egenart kommer fram i dagen med de midler en moderne stat raader over.

Det er med glede vi iaktar hvordan jugoslavens verner om sine gamle minner og servverdig heter. Turistene kan følge interessante utgravninger og funn av den største historiske verdi.

Jugoslavia er de allsidige kunstneres og kunstens land. Mange musikkutøvere, sangkor er kjerkomme i utlandet med sine dyktige dirigenter og nasjonale komponister. Folke-dansgruppene og de vakre nasjonalbunadene lyser opp i landskapene hvor de enn kommer. Jugoslavisk ballet har verdensry og kaster glans over der es utøvere. Teater, maler og bildehuggerkunst er det en sann overflod av.

Etter den annen verdenskrig er det satt full fart i filmpro-

duksjonen baade med de filmer som er utgitt i samarbeide med andre land og i de forskjellige delstatene. Vi kan nevne vår egen Sigurd Evensmos »Blodvegen« med både norsk og jugoslavisk deltakelse.

Andre eksemplarer på godt samarbeide er den østerrikske/jugoslaviske filmen »Broen fra krigitid« den jugoslavisk/polske grøsseren »Macbeth« og ikke minst den egenproduserte gripende barnefilmen »Fredens dal« og flere originalinnspillinger av barnefilmer som har oppnådd internasjonale priser og anerkjennelser.

I et så framskrittvennlig land som Jugoslavia er det klart at vitenskapen får høy prioritet. Under president Titos besøk i Norge besøkte han og madam Broz atomsentret på Kjeller hvor han hilste på en gruppe av sine landsmenn i samarbeide på viktige felter i internasjonal fredelig utvikling av mektige bundne krefter.

Vi har merket oss jugoslaverne som en av de beste fotball-

nasjonene i verden. Den fysiske kultur står overmåte sterkt og høyt. Friidrett, svømming, skisport og andre idrettsgrener har opplevd en blomstring som aldri tidligere i landets historie. Idrettsplasser bygges og sportutøvelsen til gode sees på mange områder.

Jugoslavia som sjakknasjon ligger på et høyt plan. Tito sjøl er en ivrig sjakkspiller.

Dette er i all korthet en beretning om et folk og land som står i oppbruddets og framskrittets tegn. Gammelt og nytt om hverandre. Orient og oksident. Halvt østerlandsk med moskeer og minaretter, et land med 11 pct. som hører til Is-lam. Halvt europeisk med moderne bygninger i tusen-tall. Og folket sjøl. Et ubøyelig, frihetselskende folk i nåsommel, utholdenhet og en fast tro på en bedre framtid. Et slitk folk kan aldri gå til grunne. Gjennom jernhård arbeidsinnsats har de jugoslaviske folk under Titos ledelse ført sin utvikling framover som aldri før i histo-rien. (Framhald)